

Niamuno Sargas

broliams Lietuwininkams žines pranešas.

Niamuno Sargas, Nagainėje kas pėt-nyczia išdūdamas, kaštūja vrie arcziausiojo pusto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinešimu į namus 50 peningiu. Ir pati laikraščio spaustuwe priima apsteliawimus.

Apstatymai į Niamuno Sargą įstatomieje kaštūja po 10 peningiu už kožną smulkeis raštais išspautą eilę ir yra šio laikraščio spaustuweje priimami. — Gromatas dėl laikraščio rašomas priima rėdytojas Nagainėje (Ragnit).

Nr. 2.

Nagaineje ketwerge 8. januwariju

1885.

Lietuwininkai užprašomi ant naujojo metu bertainio apsteliūti kas nedelę išeinantįjį

Niamuno Sarga.

Wiši pustai, gromatnešei ir pati laikraščio spaustuwe priima apsteliawimus už 35 pf., su atnešimu į namus 50 pf. ant bertainio meto.

Rėdytė „Niamuno Sarga“.

Junggreen'o uzmanymas.

Kaip žinoma, Wokietijos cecorystėje gyvena ne tik Wokietzei, bet ir kitos ne wokietikai kalbancijos žmonių giminės. Pagal gyventojų skaitlių Wokietzių czion yra apstingiausei ir jie pagal sawo norą ir įstatymus išdūda ir pagal jūš waldo; tu įstatymu tur ir ne wokietikai kalbantieji žmonės klausyti. Bet wėl žinoma, kas del wienu yra gerai, del kitu gal netikti; kas Wokietziams gal buti malonu, Lietuwininkams ar kam kitam gal buti nedoru. Jei Wokietzei teisingai su ne wokietikai kalbanciomis giminėmis pasielgtu, sakdami, mes turime sawo wokietkaję kalbą ir ją mylime, jus laitykite sawo kalbą ir ją mylekite, butu labai dailus daigtas. Bet kitaip kalbama, kitaip daroma.

Wokietijoje gyvena iš swetimu giminu Denai, Lenkai ir Lietuwininkai, kurie po waldbia wokietkos didmenės budami, priversti yra prie wokietkos kalbos. Uredūje, mokslawietėje (huileje) wijur įwesta wokietka kalba, kuri didžias sunkenybes daro ne Wokietziams, nės žmogus nemoledamas wokietkai negal nē priderinczei mokslą suprasti, nē teisybę atsielti, nē žinoti, kur ir kaip jos jieškoti. Iš to tik apšwietimas ir reikalai trukdinasi, kaštos daugšinasi tulfams ir t. t.

Denai pagal kalbą yra artimi Wokietzių giminaczei, bet ir pas jūš įwedimas wokietkosios kalbos neema ant gero žmonėms. Tai regėdamas Denu pasiuntims, Junggreen'as, wokietkosios cecorystės šaimė nesenei užmanė sekantį žokaną įwesti:

„§ 1. Tose wokietkosios cecorystės šalysje, kur žmonės ne wokietkai kalba, del gyventojų ir jų organų tur buti uredūse wartojama žmonių (t. e. ne wokietka) kalba, kurioje tur buti apgaršinimai ir wiši įstatymai ir paliepinimai, prie tos cecorystės dalies prigulintieji.

„§ 2. Taip jau paminetoje žemes šalysje prowojimas sudūse (Rechtsverhandlungen) tur žmonių kalboje atliktas buti, jei kaltininkas reikalauja.

„§ 3. Wiši žitami žokanui priešingi žokaniški dawadai yra šiūni (žokanu) panaikinami.“

Šzian dien dar nėra galima žinoti, kaip Wokietzių daugybė žitą užmanymą priims; bet jeigu taptu priimtas, tai ir mums Lietuwoje mažumėlį palengwēs ir musų žmonės lengwiaus uredūse teisybę ras sawo prigimtoje lietuwiskoje kalboje ir gales reikalauti, idant wiši urediniukai lietuwiskai moketu kalbėti.

Šzitas Junggreen'o užmanymas yra ir kitame dalyje swarbus: jis mums parodo, kad ne reikia į šaimą wyrus skirti, kurie nē žinoti apie lietuwiską kalbą nenor, bet tokius wyrus Lietuwininkus, arba Lietuwoš tikrus prietelius, kurie dūtu žodį šaimė musų lietuwiskaję kalbą ir musų reikalus užtarti ir apginti. Jei mes patys, Lietuwininkai, nesirupijime apie sawo mylimąją kalbą, tai žinokime, musų priešgynėi wišokiu budu rupjīs musų kalbą jau išnaikyti!

Bs.

Musų kaimynu žirdingyste.

(Priemazga.)

Matėme, kaip mums gražei aprašė; dabar toliaus kalba: „Sei dabar kofjai nusidawimu rašėjas arba etnografas apie Lietuwininkus rašys, tai jam iš tikro netas negalēs už piktą priimti, kad jisai Wycherto papasakojimus wersme pasinaudos, arba jei jie nebutu prie rankos, su-rašą „Magazin'e“ priwes. Suklydimai tada wilkšis mū knigoš iki knigoš ir weil kožnas jasytu: Lietuwininkai užšipelo sawo likimą; tokie žmonės tur pragaišti, ir Wokietzei teisei elgiasi trumpą prową darydami.“

„Ale man atšakys: Ponas Wychertas pažįsta Lietuwininkus; juk jis tris metus tarp jų gyweno! Ne tarp jų jisai gyweno, bet aughtuju, kaip wiši Wokietzei „ponai“. Jis žiems priekais stowejo sudponiu; jis wyriausei tokius žmones gawo pažinti, kuriūs barnei, nesutikimai, ginczai ir piktadejystės jam buvo privede. Keli iššileidimai ir ištaramai man tū a numanhti, kad su žmonėmis pažįstan-apsiejime nėra buwes. Papasakoji i nedūda numanhti, kad „gaspadorystus, ralisčius ir kitokius pasilaitymus“ Lietuwininku gilei butu pertyrinėjes. Cili gulincziastias priežastis jo papasakotojo nepuikiojo pasirodymo, kurioje sudžia wienas pagal atsitikimą ir pagal žokano skaitytinę teisybę ir neteisybę pripažįsta, giesmininkas nėra ištyrinejes.“

„Neatstumiamas paveikšlas šiam dalykui yra pirmasis papasakojimas. — — — — —

Derods beweiß kaip gywaštyje matome žmones žiczion weikiant, matome, kaip atsitikimai mū dienos iki dienos susiglaudami galiausei ant ano nepalaimingojo punkto pareina, tur kožnas gal jasyti: yra atliktai! jie yra ant galo! Ale kaip wistas taip turejo ateiti; ar nepalaimingieji per sawo pacziu kaltybę feneczia arba užmestoje kowoje su pasilaitymais prazuwa: to didmena žmoniū neklausia. O tai tur giesmininkas mums paaiškinti; su šiūni aughtūju meriu jis priek skaitytojus atšistoja.“

„Kas dywiniausia, yra tai, kad raštininkas wišai arti prie gilei gulincziuju priežascziu yra praėjes. Tikiu, galis priimti, kad Wychertas sawo „papasakojimus“ tik iš mažiausiosios dalies tera smišlyjes, kad jis ipacz didžiausiąją ir swarbiausiąją tuju dalį iš gywenimo yra emēs. Wyriausei tai noreczian apie pirmąją twirtinti. Iš tankei papasakotu nusidawimu atšimenu aiškei wienu Lietuwininko, keliawusio į Berlyną, sawo teisybės prie karaliaus jieškoti, wienu Lietuwininko, kurjai apginklūtu sudo tarnu ir žandarū iš sawo tewižtes turejo buti išwarytas, o galiaus ir ano dūqiojo ma-

karininko (kuntrabantininko) ir jo mielulės, kuriūdu po smarkios kowos su rusifikais rubėjais žalnėmis nezywu tapė atrastu. Wokietį Gelorą labai gerai pažįstu; aš ir su keliais paweiškais bio styriais susitro-pyčiau. Tie Gelorai yra išgąstini wisu laukininku, ale dar daugiaus anu laukininku pacziu, kuriu wyrai tankiaus karcziamoje ir turgūse, ne kaip ant sawo ufiu ir lauku randami. Szitie 'Gelorai' berods per pacziu sylą uššibirbo', jie berods per wisotią kupczytę ir sukimą kelis žimtus doleriu ušsiczėbyjo. Tūmi bando wieną pėdą į kiemą įkelti; jei jiems tai pasisekė, tai jie su 'paruimawimū' weik gatawi pastos. Jie wislą, taip gerai kaip del-mone tur'. Jie ir wisai nesisubina. 'Suk ne pabėga; nereikia daugiaus wal-gyti, kaip galima sutrowyti; wienas prie kito' — tai yra paprastos kalbos 'paster-diku', o jei wienas laukininkas ir bando laitytiesi, tai jie jam įkūdamiesi į weidą sako: 'Paitystės! Tik klausama, ar tu 'bagais paieši, ar gatawos piningus drauge išsi!' O prie to jie Wokietzei neko, kas neteisi, nedaro; gincze tur jiems sudzia teisybę dūti, nės zokaną wis ant sawo puses tur, ir ant galo wis tik yra kaltas 'paikafis buras', kad gudriamiam ponui prieskai tur plautus palikti, kad galiausei nū ufiu ir kiemo tur eiti. Ir nenorė-dama zokanu daweįstę hitam išmūšimui kiemu walę dawė, kuri kōznas drąsus, sawo sąžinę aštriose wadžiose laikas wyras su keliais žimtais doleriu piningu gal pra-dėti. Kaip reikalingi ir geriausie mislyti zokanai tankei labai piktai weikia, tai rakstininkas trecziame papasakojime 'kal-tarpyje' užgauna. Sūrgaitis, žmogus, kurį p. Wychertas bene iš sudo aktu gawo pažinti, nenorėjo pasidūti naujamiam žwe-jos dawadui, kursai seniusius paproczius ir ilgai buwūfiąsias teisybes per kupstą metė. Dėl to kad įsiai tąjį atkartotinau buvo peržengęs ir aštrųjį žwejos mistrą, kursai jo wisus žwejbos rykus buvo įtraukęs, mušęs ir pažeidęs, ant wieno meto kalėjimo tampa prasubytas. Jam kalėjime esant. suprantama, wisai jo gaspa-dorystė išsipūstija, ir jam, kaliniui, ne-galint užmokėti didžiausias prowos ir ko-rawonės kastas, tampa jo ukis sekwestre-rūtas. Senesniems žwejos žwejos rykus negal palūkanas užmokėti ir dar mentiaus po tokiomis aplinkybėmis žwejos rykus pirkti, kuriu reikia, jei iš naujo nor pelnyti. Be pagalbos, swaigdamas stow nesusimil-kancziam likimui prieskai — ukis tampa pardūtas per taksą; jis prapuldo paslu-tinį ir per wisą sawo gyvenimą yra wisai prazuwes, nelaimingas žmogus, kursai ir sawo wienintelį, karštai numyletąjį kudišį kitu malonei tur palėcewoti. Tokį pra-žudymą buwio nei zokandawėjis, nei sud-butis, regis nei pats naujasis žwejos mistras, kursai prie bio žmogaus sawo probą aštriu uredininku padaro, nebuwo mislyjes. Tokiu ir tam lygiu budu dau-giaus žmoniū ubagai o galiausei ir pik-tadėjiesi padarūmi, ne kaip zokandawėjai numano. Rasi nėra nei wieno kiemo žweju kampūse, ne toli karaliskū giriu wyriausei parubėzyje, kur fiokiu nepalaimingu war-guziu nebutū randama. Taigi nėra lengwu su naujais zokanais ir dawadais, kurie paweldėtas pašturas ir paproczius staiga į neteisybę ir piktadėįstę pawerczia,

užpelną justaurina ir draugystiskus (soci-jaliskus) pasilaitymus atmaino, taip įsi-taisyti, kad į korawonės paragrafą nepa-pūli. Ką wyriausybes arba sudžios nusi-zengimais arba piktadėįstėmis wadina, tankei labai sunku yra suprasti, o kartais dar sunkiaus aplentti. Iš tokiu nauju pasilaitymu tik per tankei iššwinytioja, ką išmintingiejeje zokandawėjai nebuwo du-moje, rasi nei manyte nebuwo numanę arba rasi buwo norėję sulaityti, gaspa-doriska ir draugystiska sužutis, kuri, kaip p. Wychertas labai gerai primena, 'be pa-galbos wėžlybystės sužuwimą su sawimi traufia'."

(Dar ne wiskas.)

Wytautas, Lietuwos didysis kunigaikštis.

(Priemazga.)

b) Karai su Mongolais.

Rodos gana buwo darbo Wytautui nuweikti Kryžokus. Czionai tai buwo matoma gudrybė to didwyrio ir mes dar ne syki stebesimiesi: kada jis razdawo laiką ir iš kur buwo pas jį stiprybes karanti beweik wien kart su wisofiomis giminemis wisofiose kalbye! Papasakosime dabar apie jo weikalus su Mongolais.

Aukšinė Orda (taip buwo wadinami ir dar wadinami pulkai Mongolu ir Kirgy-zu) buwo tū syki nelaimingame padėjime. Widurinei nesutikimai baisei ją pasilpino. Waiwu waitas Tamerlano, Timur-Kutl-kas nustumė nū sosto Taktamiskū ir iš kausė sawe didžiūju kanu (kanas, wardas Mongolu kunigaikščio). Wytautas ne-leido iš atiu Ordos ir mislyjo ją war-toti už padarynę sawo sanstatams (justa-tymams). Nustumtas nū sosto Taktamiskū slapeši Krime; Wytautas pleky-damas krantus Azowo padawė jam luke-sti įgyti sawo waldžią. Taktamiskū pasifekė, bet waiskai garsingojo Edigo, jo prieskininko, jį wisai sumušė; Taktamiskū bėgo į Lietuvą pas Wytautą. Szis jį meilingai priėmė ir pawelhyjo jam gywenti Lydos pilyje (1394 m.). Didžiamiam kunigaikščiuui Lietuwos ir Gudijos, kur-sai weršėsi waldyti ne tik wakarinę bet ir rytinę Gudiją, dėl uždėjimo (gruntawojimo) galingos wiešpatystės, atskirtos ir butinai nepriklausancios prie Lentijos, rodėsi, kad pagalba ir draugystė Mongolu buwo rei-kalingi dėl įgijimo to wisko. Szis geidė sutrinti Edigo galybę ir pasoditi ant jo wietos Taktamiskū po wardu sawo mo-kestininko. Žydu padarė tarp sawės slap-tomis sutarimą, kurio swarbiausios dery-bos buwo fiokios: „Aš tawę pasodisiu Ordoje, o tu man padėsi tapti Mustawos didžiūju kunigaikščiu.“ 1397 mete drauge su Taktamiskūmi Wytautas nukeliawo į Azową, sumušė Mongolus, nuwijo jūš pas Wolgą, išplekė daugybę brangumynu, paėmė į wergystę kelis kiemus Totoriu ir atware jūš į Lietuvą. Drauge su Toto-reis partrausė apie 400 giminiu Karajymu (Karajymai, žydu giminė taip wa-dinama) iš Krime puskalės. Totoriu dalį nusiuntė karzygys Sagelai, kurs jūš tūjais apkrišktyjo. Taktamiskū nesu-grįžo su Wytautu; jis patyrė, kad dar neatejo laikas ginčlais išnaityti Edigo burius. Perfeltiems Totoriams jis do-wanojo wisas ukystės (gaspadorystės) pro-

was ir tifejimo walnybę ir dawė jiems žemę gywenti apiegardėse Wilniaus, Traku, Ašmenos, Lydos, o taip jau Suwalku gubernijoje. Suteikdamas jiems privalu-mus (teisybes), Wytautas įgijo jūse ištiki-mus padonus; nė wienas iš Lietuwos waldonu nemėgino sumazyti privalumu, dūtu per Wytautą, o jie wisados parodė sawo linkejimą geradėjams. Kataryna didžioji, Masfolijos wiešpatėne, 1794 mete patwirtino Totoriu privalumus už ju paweiskliui šluzyjantį pasielgimą.

(Dar ne wiskas.)

Priczkas Wiliaus I. ipatiskas pri-ikinimo budas.

Didysis Priczkas, pasakojama, syki nu-keliawo į Prusu provinciją. Prusu pre-zidentas, ponas v. Masowas, tapė pri-leistas prie karaliaus. Nestukingai, ale tik meilingai, sake karalius: „Aš tawę padariau prezidentu, tai man ir reikia tawę tikrai pažiti gauti. Tikrai sakant, aš pats wyriausiasis teisybes aprupintojas sawo žemeje esu, kurs tur išlaityti tiesą ir teisybę, ale aš tik negaliu wisą apru-pinti, man tokiu žmoniu reikia, koks ir tu esi, kurie kitiems teisybę parupintu. Aš pats jaučiu, kokias swarbias vareig-as turiu. Nėsa ne tiktai wiso to pikto, ką darau, rokunda turin dūti, bet ir wiso to gero, kas per mano kaltybę nėra da-roma. Taip jau ir tu. Daryk wisą wis pagal sawo sąžinę, nežiurėk ant weido žmoniū, bet buk tejus, sudyk, natbodamas nei fiokio nei tokio, buk apiceras, buk ponas, arba buk bernas. Ar tu giridi teisei, teisei turi judyti, wis turi klausti sąžinės, šep —“ Tai karalius kelis žingsnius waikščiojės stuboje, atskreip-damas ant prezidento sake: „Mano tē-tatis*) turėjo ipatiską budą sawo uredi-ninkus prisaitinti. Szis jūš nuwedęs į wieną stubą atidarė langą, iš kurio kartu-wes (galgės) buwo matomos, emė prie rankos tą uredininką, kurs prisiekti turėjo, ir sake: „Na, aš luturiu, kad tu man wernai šluzyji, šep —!“ Tai jatydamas pirštu nurodydawo į anas kartuwes. Ale aš tikrai galiu sakyti, mielasis Masowe, kad nei wienam žmogui ant sweto jo tarnai nėra šluzyje werniaus kaip mano tētaczini.“

Tai yra pamokslu pilnas nusidawimė-lis, weik galetum sakyti, lyg koks tekstas, apie kurį galima pamokslą laityti. Aš, kad ir musu kelintam tokias kartuwes mie-lasis musu ponas cecorius dar galetu parodyti, ir kad jis dar galetu aną pa-girtąjį krutį Priczkas Wiliaus I. taip wartoti, kad jis kelintam nebyliui žuniui burną atwertu, kurs rods begediskai už-pūla warguzius ir sweczius, ale ponu so-pagus laizydamas ir ju kšneliu lauk-damas, neišsibriska melus, prigawimus, zokano peržengimus, ir wisotią neteisybę, kur reikia, apistyti, ase wisotią teisybę — beje ir wargingu baimingu Lietuwinku teisybę, kur reikėtu, užtarti. Karas yra žmogus pagal širdį didžiojo Priczkas, ar toks, kurs pagal sawo geriausiąją sąžinę wisus teisybes pertreipimus, wisus žmoniū paikšadyjimus, kurie galiausei ir waldzei nešpafakomą išladą darys, walnai nei fiokio nei tokio natbodamas, apsafo, arba toks, kurs tokio aughstėnio pono rusta-

wimu bijodamas, arba jo paglostymo įtektodamas, kąnelio arba ženklio lukiudamas, prieš geręne sąjine tyl, kad reiketu tikrai loti, tikrai kalbėti? Wokietikai tokie žmonės „Streber“ wadinami — mes lietuwiskai galētumbim sakyti „šopagu laizytojei“ — tikras maras musu czejo! Ak to dėl ans Priczkas Wiliaus prisaikinimo budas tapę prastotas! Rasi dar kelis sykius apie hitą didžiojo Priczkas tekstą pamokslą reikės laikyti.

D-ras G. J. J. S. isz/Gr.

*) Priczkas Wiliaus I.

Per žwalgą.

Šis swetur.

Maskolija. Urėdininkai piningu ministerijos ant nauju metu be algos pasilikto. Šis žemės kasės 10000 rubliu sibauro ir aukšo piningu pawogta, (Maskolijoje ne taip retas atsitikimas!) ir to dėl wijos algos tapę įlaizytos, iki kol wagis netaps surastas.

— Caras (cėcorius) ketas sawę po wardu „Eza“ ant šiaurinės Azijos karu nawodintiesi. Tūmi ner garbei, kurią karalėnė Wiktorija Indijos cėcorėnė budama akys Azijos kunigaitėziu tur, atswari dūti.

— Per Sibyriją weik gelžkelį budawosę. Ministeriu kumitija lėnią per Samarą, Ufą, Statustą ir Zefaterynburfį sudumę westi.

— Waršawoje nesenei labai didelės audimu dirbtuwės (pabrikės) nudegusios.

Čekija. Per kalėdas Cziafjė (Wemše) wėl keli anarkistai tapę suimti. Rekaroje pilies gruwynėje ne toli Pragos tapę lapta susirinkusieji anarkistai dau-giauji darbininkai, iš nethyzių užklupti.

Prancūzija. Etyrimai į senatą jau užbaigti. Republikonai didžiausią laimėjimą apturėję, ju partijos senatoriu yra 72, o monarkistu (už karalystės ataišymą stowincziuju) tik 17.

— Trumpai pirm nauju metu Prancūzai su jūrės pėšikais Tunlino, Azijoje, kową, turėję, per kurią 300 žalneriu ir 2 kamniui prapulde. Pasalpa iš Prancūzijos tik 10. šio mėnesio teateis.

— Dabar iš tikru Prancūzai pradėję apie tai rupintiesi, kaip su Rynėzais į cychtą dawadą pareiti. Trumpame laike wėl naują pulką 9000 myru didelį su 28 akrutais ten siųsę.

— Roajalistai (karalystės prietelei) wijose prwincijose labai pradėję agiterūti. Waldžia tu wiju nepakajawimu Drlejansjo princus kaltina.

Englantas. Pirmasis ministeris Gladstone 29. dec. sawo 75 gimtąjį dieną šwentę. Sakoma, jog ne wien iš lyberalu, kuriu partijai jis priklausę, jam gero welyje, bet ir kunzerwatywai nepasilikę užpakalje.

— Admiralui engliškū akrutu austrailiškūse wandeniuose tape prirodyta, ant šalynu ne toli Australijos engliškūje karuną užtraukti, jei „lita waldžia“ bandytu šalas ne toli Australijos twirtosios žemės pasisawinti.

— Ginczas tarp Ingliomu ir Wokietzių dėl Naugnejos, didžios šalos netoli Australijos, prasidėjęs, kurią šalą ir Wokietzei nor sawintiesi.

— Ant požeminio gelžkelio Liundo-nėje wėl nesenei dynamytas plyšęs. Trys

žmonės tapę sužeisti ir wisi gelžkelio langai išbirbti.

Bulgarija. Parlamente (saimė) nefur-sai priešgyniu kalbėtojas waldžia apskundę, kad nefuriame dalyke iš žemės kasės per daug piningu išleibusi. Riti pasiuntinei rekaudami prašę, kad jam nebepawelytu toliaus kalbėti. Toktai nenusidūdant 30 tokiu pasiuntiniu ant jo supūle jį ant žemės parmušę. Kas šin ar tūmi ir praneštoji skunda parmušta?

Egiptas. Rubar-Paša, pirmasis ministeris, su Inglionais į nesutarimą parėjęs. Šis turėjęs buk ponu kamarą sukwiesti, ale tai nedaręs.

— Inglionomas nekaiw nesisęka karą Egipte užbaigti. Kartumas, mēstas pietiniame Egipte, esąs netikroje prarako Madžio rankose, o gendrolius Wolselis nedrišta su waisku nei per puštynę nei Nyliaus upe keliauti. Pustynėje bijosi užpilimo swetimuju giminiu, o Nyliaus upę per labai susękusi.

Amėrika. Gendrolius Grantas, buwusysis prezidentas, atstumęs jam kongreso (kaip prie musu saimbucio) prisiulhtą metinę garbės algą 5000 doliaru. Ale jisai prašo, kad jam išmokėtu už 15 metu gendrolio pangšijoną, kadangi jisai pirm 15 metu gendrolio urėdą padėjo prezidentu pastodamas. Tokiu budu jisai ant wienos lentos 162 000 doliaru turėtu gauti.

— Naujai sfirtafis prezidentas jau parodęs sawo teisujį pobūdį (karakterį.) Wienoje gromatoje jako: Galejimas, pasiklojimas ir atsidawimas urėdo pareigoms yra išlygos pasilikimui atwirose šlužmose. Norint ateitines waldonysie busenti demokrotiška, tai tik nebusę galima, kitu partiju žmonių dėl, werną darbą už demokrotiškąją partiją wis per praminimą į kofį urėdą atlhginti.

Spanija. Madritas, 5. jan. Pagal urėdišką ištyrimą Alhamoje 1300 trobu išpustyta, 302 žmogu nužawintu o 280 suronytu yra.

— Skaitlius per žemės drebejimą Spanijoje į nepalaimą parėjusiuju ant 2000 paskaitomas, sakoma, bene dar didelės bus. Granadoje, Weleze, Nerioje, Arfidonoje iš naujo žemė sudrebejusi ir didelė iškada pasidariusi. Daugybė žmonių naktis iš baimės po plynu dangumi perleidižia. Per šwente wisi žmonės ant ulyzių arba baliaus ir kuncertu swetlychziose buwo. Žemė sudrebant tolia nęswetiškā baimė wisus užklupe, kad wyrai, moterikškes ir wakai ant žemės suklupe, pradėjo Diemo ir šwentuju melsiesi. Kaip wisi Spanijos mēstai taip ir Antekwėra mandri ant sawo bažnycziu buwo; šiuju septynės išpustytos; iki šiol 300 negywu sumokę. Ir Albantoje negywuju apie 300 esą. Parian aghyje 750 trobu sugriauta, Albakwėro mēstelis ne toli Granados wisu sunkiausei troptas; šiczion beweit wisi butai išpustyti ir 200 žmonių smertį radę. Beweit taip pat Welez-Malaga ištikta, kur 30000 žmonių gyweno. Pusę mēsto yra griuwęsiuše. Arėnas-del-Rey beweit wisus žmones po sawo griuwynėmis palaidojo. Taip eina wis toliaus. 40 ar 50 mēstu tokiu budu kentejo.

Šis Wokietijos.

Berlynas. Kaip sakoma, nei dabar centrumas (kataliku partija) už iwely-

jimą tu 20000 markiū, kurie itaishmūi naujos direktoriaus wietos laufiniu dalyku urėde reikalingsi, nedūje sawo balsus.

— Kongo žemė Aprisoje tapšenti į karalystę pagal europišką pawyžbį permainyta ir priklausęjenti Wokietijai.

— Kaip sakoma, „walnais gaspadoriškafis susiwienyjimas“ saime prašyšes, kad akcziję ant jawu tris kartus didesnė butu padaroma.

— Prusu karalystės saimas 15. jan. sustos.

— Per naujus metus cėcorius Wilius gendrolius priimdamas ipatishkos kalbos nelaitė.

— Elberfelto mēsto gywatininkai kunigaitėziui Bismarkiui 20146 markiūs sudeję nusiuntę, kuriūs mū saimo itaishmūi wieno naujo urėdo buwo prašęs. Bismarkis atsiliepę, jog negalys tu piningu tam reikalui wartoti, ale pasitiks galeses wisems itinkantį užmanymą dūti, kam tūs piningus wartoti.

Šis Lietuwos.

Ragainė, 6. jan. Dras palengwa wis šaltyn ir šaltyn ejo. Dabar wėl tikra žiema, tik be sniego, pasidarėsi. Niamunas sustabdytas, ir ilgai netruks, kaip ir wėl per jį waziūs.

— 30. dec. Raštos už gabenimą sugautu ubagu ir walfunu pagal padawabhijimą iš kreizo kasės užmokamos. — Amtsworštėrai Ragainės pawieczio (kreizo), kaip ir Ragainės pulicija priversti saikus, maczius ir swarczius prie kupczaujanczių pertardyti ir apie wista lantrohtyštei žinę dūti.

Čikše, 6. jan. Korawonės kamara 5. jan. prasudhyjo išimtininko suny Ernestą Naujoką iš Raktiškū dėl nethyziomis uždegimo šieno fugio ant 14 dienu kalezimo; butelninką Kristupą Taratą iš D. Berstininku dėl bandyto išweršimo ir dėl žinomai neteisaus apkaltinimo kupcziaus Szwenerio Plaskiūse ant 9 mėnesiu kalezimo (Tarako brolis, Mikelis, drauge apskustas išejo waldas); raštinnikėlį Armoną Stanulį ir kupcziaus mokytinį Matką Kramerį iš Gasiu dėl arkliau wogimo ir ju pardawimo ant turgaus ant 3 mėnesiu kalezimo; dwardionį W. iš Karpoczū dėl grumzdimo su rewolweriu berną mušanti ir dėl mušimo to paties berno ant 400 markiū piningais arba ant 40 dienu kalezimo.

Pilkainis, 1. jan. Wakar wakare Užpiauniu plytnychoje ugnis išswierzė, per kurią du butu į plentą nudegę.

Katalianczius, 1. jan. Nū nauju metu išeina Lietuwiskās poltyškās Laitraštis padidintame, beweit antrą tiek didelė sniame pawyždyje. Dra tikras džiaugsmas toki gražu lietuwiską laikraštį matyti! Kad jo ituris ir lyberaliskās yra, ir rasi daug musu Lietuwiniuku su tūmi nesutinka, tai nors tūmi turės gėretiesi, kad jisai smarkus užtarejas musu spaudžiamosios kalbos, giminės, trumpai sakant lietuwystės, yra. Roks randasi dar gana didelė daugybė tokiu wienpusiškū musu giminės broliu, kurie, jei tik kofjai laikraštis wieną žodį kreiptai, arba nors su ju mišlimi ne sutinkanczei pasako, tai ir nę matyti to laikraščio nebėnor, o norint jisai butu ir naudingiausias ir šauniausias. Musu iki šiol išejusieji laikai buwo tokie menki ir maži, taip kad dabar

didotą laikraštį pamatyti tikras džiaugsmas yra. Gerą laimę ir pasiflojimą šve-
žiam draugui!

Šventė, 6. jan. Neturio darbininto
kubikis, kurį viena stuboje buvo įrašę,
po baifiomis kancziomis sudeges. Ugnis
buč per brėžukus atsiradusi. Ir tai gra-
denimas mažus ne be apšargos palikti!

Galdapė, 1. jan. Gurniūse 54 metu
senas mokytojas norėdamas vandens pa-
senti arklius girdyti, pašlysdamas į
šulinį įvirto ir nuskendo. — Ne
toli Gerdamos viena išmintininkė, turi
milkti į stalą buvoėjusi, tapė
negyva atrasta vandens boše. Prie kal-
radosi štrymai, iš kuriu numanoma, kad
ji nuzudyta. Jos gaspadorius, kurs jei
išmintinę turėdamas dūti jos jau senei ne-
kentes, į kalėjimą įdodintas.

Šilokarcziama, 2. jan. Nesenei tapė
pranešta, kad nekuri merga savo buvu-
siąje gaspadinę žiurkšolemis apšerusi.
Lawną mirušiosios gaspadinės piauščius
įkrasta, kad dėl užsidėgimo štilvio mirusi.
Žiurkšoliu pilve wisai nerasta. Apkal-
tintoji merga dabar paleista. — Birn
nauju metu trobos gaspadoriaus W. iš
M. nudegė. Tojo kaltinamas nekursai
ufininko sumus, kursai buč tai darsė iš
pagiežos, kad M. savo duktere, kurią an-
sai norėjęs vesti, prie 600 markiu dalies
dar farmės nepridėjęs. Tada ir trobos
ufininko N. iš P. nukurentos. N. tapė

dviejų bernu apvogtas, kuriūdu weif wie-
nok tapė sugriebtu. Jis pagiežos wienojo
mielulė, ano ufininko merga, su nekuria
išmintinke susitarusi to ufininko trobas už-
degė, kurios wisos su kaimyno stalbu į
pelenus pawirto.

Gromatnyczia.

D. Rimkui, Paaught. Atwirasis raš-
telis, rašytas 17. dec., atejo į mūsų rankas.
1. num. nauju metu jau siuntėme; ar nuėjo?
Kiti numerėi taip pat taps išlysti.

P. Trupireliui, Senap. Jusu gro-
mata man atidāta ėirdingą džiaugsmą padarė.
Matyti, jau randasi wis daugiaus broliu mūsų
falbos ir giminės reikalus suprantancziū. Ateis
laikas, kada ant giminės išgamiu su panėnimu
ir pasibaifejimu žiurės. Tada tiems bus beda,
nežinos kur šofti. Spauda mūsų laikraščio tartais
ne per bingta; ale pašgeris. Tos kliaudos
taps panaitintos. — Jums regis tik po tris
efi. tesiuntėme, nes taip bumote praše. Argi
reikia 5 efi.? Ponas Rr. gauna į Vilupėnus
2efi. Tās numerius, kuriu reikalawote, atsiusime.

Niamuno Sargas atšieina po 20 kap. jusu pinin-
gais ant metu bertainio, o prisuntimas iki
rubežiaus ar 1 ar 5 numeriu, wis tiek, 20 kap.

M. Bunt., Gardėje. Tavo tortelę ap-
turėjęs labai prašidėjau. Džiaugsmas, kad
už mūsų prigimtąjį kalbą, o tūmi įgiu ir už
lietuvišę pasirupini. Atraij tame darbe tą
ramumą, kuriūmi kožnos savo giminei gero

darsė žmogus gal pasidžiaugti. Reikalautąjį
škaitliū savo laikraščio pasiuncziau.

Turgaus prelia iš Tilžės.

3. jan. 1885.		M. 3	M. 3
Kwieczai, 42 1/2 kilogr.	5 50	7	—
Rugei, 40 kilogr.	4 50	5	50
Wiezet, 35 kilogr.	3 30	4	80
Awizos, 25 kilogr.	2 80	3	40
Žirnei	raimtieje, 45 kilogr.	6	9
	baltieje, 45 kilogr.	6	8
Šimenei, 35 kilogr.	—	—	—
Tymotai, 50 kilogr.	16	—	—
Kopatės, 45 kilogr.	2 20	—	—
Swieštas, filogr.	1 80	—	—
Riaubei, kapa	2 75	—	—
Pywas, ektolyteris (100 lyteriu)	24	—	—
	estolyteris	28	—
Branwynas,	lyteris	—	30
	—	—	—
Riaulėna, filogr.	1	—	1 10
Šautėna, filogr.	—	80	1
Werkėna, filogr.	—	80	—
Amincziama, filogr.	—	80	—
Krūpai praštieje, filogr.	—	34	—
Amižu krūpai, filogr.	—	44	—
Šienas, centneris	1 90	2	30
Šizjaidai, kapa po 600 kilogr.	18	—	24

Berlyniškis rublio kursas.

100 rubliu:
30. 211,00 mf. 31. 211,30 mf. 2. 212,40 mf.
3. 213,40 mf. 6. 212,00 mf.

Karaliauczius špyrtus. 6. jan

10000 90 41 mf. 90 pf.

Alpšakymai.

Niamuno Sargo Lietuviškąs Kalendros 1885 metu

gaunamos už 25 pf.

špaustuweje

J. Syberto,
Ragainėje.

Partupezci gauna gerą pelną.

AUSZRA, laikrasztis iszleidziamas Lietuvos myletuju,

kasztija ant metu 4 mk. 50 pf.
su prisuntimu į namus.

Praėjusiuju metu Auszra ka-
sztija 3 markius.

Gaunama prie **Martyno Jan-
kaus** Bitėnūse per Lumpėnus
(Lompönen).

Knygu Ispauluwe J. Syberto Ragainėje, ant turgaus 180

prisifūlo Lietuwininkams pagatawyti wisokius spauštuwystės dalykus; špauda
(drukā) knygu, knyguoziu, wisofiu apšakymu, pakwictimu k. t. ant
šūžadėtuwiu, ant swodbos, ant krikštynu, fermentu; wiešiu (wisytės) korteliu,
lietuwiškoje, wofiškoje ir fitose kalboje kū pigiausēi, greicziausēi ir dai-
liausēi atliekama. Uzdawimai iš fitur weikiausēi pagatawijami.

Weilei pasitikeidamas su uždawimais nū Lietuwinininku galēsēs pasi-
džiaugti pasirašo

su pagarbe

J. Sybertas.

Nūpelno diplomas: Žūrich 1883.
Auffines medalijos: Nizza 1884;
Krems 1884.

Baissu daigtai

4—200 stukiū grajijų; su ekspre-
sijonu, mandolyne, barabanu,
warpeleis, fastanjetėmis, dangaus
balseleis, arpu grajumi cc., ir
be tuju.

Baissu dezės

2—16 stukiū grajijancziōs; to-
lians neseferēs, cigaru stowyklēs,
Szweciu butukai, potograpiju al-
bumai, rašymo pataisai, pirštiniu
štrynutēs, gromatu apšunkintojai,
kwetfu wazēs, cigarinyczios, taba-
knyczios, darbo stalai, plecztos,
pywo stiklai, trāsēs cc., **wistas**
su muzike. **Wisados, kas**
naujansia ir geriansia, ipa-
ezei kas kaleduowanoms
tinka, prisifūlo

J. H. Helleris, Berne
(Szwecijoje).

Tik stazcei pasirašydinant už
tikrybę užstow; ilustrawoti prekiū
rašlai siuncziami frankerūtai.

„uovuvovqš; simol
-mrad 9881 ojjad 06 w m
nš oizagwacaw nu nšiwq oziwš
nšyrid daw nywari 000 02 elio
-cau nšiwq nlnjuwivab 001